

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Cetatea Vaticanului

(=) Cu câteva zile înainte de împlinirea celor patru luni prevăzute în tratatul încheiat la 11 Februarie 1929, în ziua de 7 Iunie c. s'a făcut, în sala de ședințe a Congregației pentru afacerile bisericești extraordinare din Vatican, schimbarea solemnă a ratificării lui definitive.

Au participat la această solemnitate ducele Benito Mussolini, președintele Consiliului de miniștri, și Cardinalul Pietro Gasparri, secretarul de stat al Sfântului Scaun — însoțiți fiecare de câte o suită aleasă —, cari au întărit cu sigilele statelor ce reprezintau așa numitul acord din Lateran, constând din tratatul propriu zis cu cele 4 anexe ale lui (1. Teritoriul statului Cetatea Vaticanului 2. Imobilele cari au privilegiul extraterritorialității și sunt scutite de expropriere și impozite 3. Imobilele scutite de expropriere și impozite 4. Convențiunea financiară) și din Concordatul ce s'a încheiat. În procesul verbal ce s'a luat cu acest prilej, Inaltele părți contractante au dat — dupăcum aflăm din numărul dela 8 Iunie a semi-oficiosului „L'Osservatore Romano” — încă odată asigurarea, că „sunt gata să observe cu loialitate, în litera și în spiritul lor, nu numai Tratatul, privind recunoașterea împrumutată și irevocabilă a suveranității precum și eliminarea definitivă a chestiunii romane, ci și Concordatul, având înalta menire de-a ținde să reguleze situația religiunii și a bisericii în Italia”.

Am reținut anume textual aceste cuvinte oficiale ale semioficiosului Sf. Scaun, pentru că punându-se această clauzulă după o scrisoare adresată din partea Papei la 30 Maiu c. către Cardinalul P. Gasparri, ele au o semnificație deosebită. S'a întâmplat anume, că în cursul discuțiilor din Camera italiană asupra acestor tratate s'au spus, chiar din partea premierului Mussolini, o seamă de cuvinte nepotrivite cari, trecând peste „litera și spiritul Concordatului”, au îndemnat pe Sf. Părinte, ca într'o mare și deosebit de importantă scrisoare să fixeze din nou și să sublinieze cu putere punctul de vedere al Sfântului Scaun, din care — chiar cu riscul de a se risipi întregul acord și de a se pune în primejdie însăși Cetatea Vaticanului —, nu poate să schimbe o singură iotă. Intransigența aceasta a Sf. Scaun și cuvintele tari ale Papei, cari amintesc de „cuvinte eretice și mai rău decât eretice”, au făcut pe mulți să se teamă, că Ducele Mussolini nu va putea să inghită răspunsul ce i-s'a dat și că întreg tratatul se va prăbuși, înainte chiar de a se fi ajuns la încheierea lui definitivă.

Teama aceasta s'a dovedit însă neîntemeiată și schimbul de ratificări, întâmplat după precizările pline de demnitate și de energie ale Papei, au crescut și mai mult prestigiul Sfântului Scaun.

Un schimb de telegrame călduroase, urmate între Papă și Rege, au confirmat apoi, și în această formă simbolică, sfânta Cetate a Vaticanului.

E vremea reformelor...

Gânduri de actualitate, scrise fără altă pretenție, decât aceea de a da și ele de gândit, la rândul lor *)

de DUMITRU NEDA, preot

După mai bine de două veacuri, petrecute în legăturile dragostei cu biserica-mamă a Romei, avem temeuri solide de-a căuta cu mângăiere la trecut și cu nădejde de și mai mult bine în viitor. Asuprați, disprețuiți, opăciți în dezvoltarea noastră ca biserică română catolică răsăriteană, nu numai de domnia lumii acesteia și de vrăjmașii firești ai crezului creștin, ci și de frați în Hristos binecredincioși dar străini de neamul și obiceiurile noastre și orbiți de trufie și șovinism păcătos, noi am trăit, am răbdat, am luptat, am clădit, cu materie și cu duh, am rezistat momeliilor și amenințărilor, întărindu-ne tot mai mult în tranșeele încrederii în mila Celui de sus, așa că ceasul izbăvirii politice ne-a găsit „uniți în cugete și simțiri”, asaltul de mai apoi cu legea cultelor având să dovedească și el că Sf. Unire e un zid ce nu se clatină nici de băntuile lui Velial. Ceeace pentru fiii acestei biserici se tâlcuiește: Menirea ei tot înainte! Cu îndemnul lămurit ce se desprinde dintr'asta: Datori sunt cu toții să se sânguiască pe toate căile s'o ajute întru înfăptuirea menirii sale mărețe. Și toate semnele arată, că gândul acesta preocupă serios și intens preoți și mireni deopotrivă. Toți doresc ca acest așezământ sfânt și deaci'ncolo viață să aibă și mai multă să aibă. În acest scop se exprimă dorințe, se preconizează reforme, se propun remedii, se tatonează terenuri neîncercate, se croiesc noi cadre de mișcare, se arată înspre noi izvoare de întărire, noi forme și posibilități de înflorire.

Referințele noi ale vremilor noi reclamă oameni noi, în slujba Adevărului veșnic și neschimbat. Psihologia momentului înțeleasă, biserica n'are decât se purcedă la lucru, ținând seamă de stările, în cari îi este dat să lucreze.

Materialismului zilei biserica Domnului caută să-i pună 'n față *spiritualismul evangheliei intruchipat în slujitorii altarelor*. Preotul trebuie să fie cunoscut și recunoscut de om al lui Dumnezeu, al spiritului, al supra-

*) Deși sunt puțin mai lungi, decât altele publicate la aceste coloane, facem loc cu multă plăcere acestor considerații deosebit de interesate și de mare actualitate ale păr. D. Neda dela Isgar (eparhia Lugojului). Impărțirea lor pe doi, ori chiar trei numeri ar scădea foarte mult interesul ce pot să-l trezească și astfel suntem siguri, că nime nu ne va căuta o vină în faptul că le prezintăm toate deodată, suprimând, în schimb, „Foița” din acest număr. N. R.

firescului și nu-i iertat să fie clasat și socotit om de „afaceri” ca oricare altul, aștiat după bunuri lumești și concurent primejdios în „în-vărteli”. Impresia ce-o face un preot, care nu vedește interes și pricepere decât privitor la bani, distracții, haine, vite, târgueli și alte daldastea, este și de altfel deadreptul deprimantă. Lumea așteaptă și-i în drept să aștepte dela preoți să răspândiască în jur de sine lumina Spiritului, prin prizma căruia li-se cuvine să vadă și să judece și mărunțișurile ce umplu viața unui om, învăluindu-le toate în străluciri suprapământene și-i la mintea oricui, că un preot se bucură de respectul și dragostea nefățărită a mirenilor numai în măsura, în care li-se arată vrednic de respect și dragoste sinceră *preotul*, cu tot ce reliefează și împodobește această personalitate distinctă, harică.

Anii de seminar cu directivele, sugestiile și practicile lor duhovnicești, ar fi să se continue într'un crescendo necurmat, până la sfârșitul zilelor puse în slujba Domnului și-a deaproapelui. Fapt e însă, că nu-i așa. Cea-surile de reculegere sufletească ale *exercițiilor spirituale*, pământenite și la noi ca un fericit început de reformă spirituală a clerului — reformatio in capite —, ne desvăluie amarnic de necruțător depărtarea la care ne aflăm de cărările luminoase, cari în Seminar ne erau atât de familiare...

Spiritul trebuie întreținut, ca să nu se stingă. În lipsă de gânduri mari, idei nobile, sufletul se obișnuiește cu nimicurile ce i-se îmbie; devine, treptat, vulgar ca să termine ignobil, asemuindu-se lor. Perspectivele acestea lugubre arată, mai bine decât orice, rosturile adânci și însemnate ale lecturii spirituale, a meditației și ale rugăciunii dese. *Ceaslovul* e un prietin, al cărui preț nimenea nu-i în stare să-l cântărească. Recitarea lui obligatoare, zi de zi, nu-i suflet preoțesc, care să n'o vadă de ceeace este: O datorință sfântă către sine însuși. Decât că pentru a nu fi monoton, plic-ticos și anevoie de întrebuițat, fără a fi tulburat cu atâtea trimiteri la pagină, e de dorit să fie aranjat altfel și îmbogățit mult cu bucăți potrivite, ușor de găsit de altcum, în vistieria mare și bogată a bisericii Răsăritului, vistierie rămasă dela atâția sfinți părinți și dascăli ai lumii, pentru a zăcări uitate prin cele foliante de bibliotecă, ori soioase cărți de strană. Altfel, de impunerea lui în forma actuală, alcătuită în vederea folosinței obștiilor mână-stirești — libera nos Domine! Ar pricinui mai mult rău decât bine!

Și cu toate acestea preoțimea română unită are lipsă de *Ceaslovul ei*, fiindcă are neapărată trebuință de neîncetate infiltrări supranaturale. Iar calea obișnuită, de tot ceasul și de toată vremea, a lucrării harului, este rugăciunea. Mentalitatea pur spirituală se va manifesta mai operant în noi, numai când vom fi în toată puterea cuvântului oameni ai rugăciunii. Și numai acestora le poate suna vorba din bătrâni: *Mitte virum sapientem et nihil ei dixeris, numai ei având adevărată prudență pastorală, fără de carea vai de pastorație. Dar pe care avându-o, nu vei da greș nici în cele mai delicate situații, totdeauna nimerind mai binele* recerut de împrejurări. Elegantul sfânt Francisc de Sales pomenește cu drag acest dar al sf. Ignățiu de Loyola, care n'a pregetat într-o anumită împrejurare să primească o invitație la joc, cum de altminteri, în situații similare făcuseră și alți sfinți la fel,¹⁾ fără să-și bată capul cu scandalul farisaic, de comandă, al cine știe cărui pigmeu veninos. *Castis omnia casta, pe când der Schelm wie er ist, so auch denkt er* (despre alții, nu despre sine).

Asociația preoților adoratori, cu orele ei de închinare, nu poate răvni rod mai de valoare și de mai mare folos ca înmulțirea prudenței pastorale a celor ce se închină cu smerenie tainei.

II

Rămânând credincioși formelor liturgice răsăritene, în cari ne-au trăit și ne-au murit părinții de părinți,²⁾ ne revine datorința să înodăm firul tradiției rupt de alții la 1054, să ne reasezăm în clădirile părințești părăsite sub sâlnicia împrejurărilor și nu din dor de aventuri, ca fiul rătăcit, și colbuindu-le odoarele acumpe, să readucem, în încăperile căzute pradă paraginei, viața de odinioară. Fără să se ridice vre-o acuză, cred că-i vremea să se formuleze o dorință: *Patristice (inclusiv ashezei) orientale să i-se deie în Seminarile noastre cu mult mai multă atenție ca până deunăși. Atâtea și atât de felurite și neprețuite comori de cugetare și orientare practică creștină cuprind lăsamintele vechei vieți bisericești răsăritene, că-i foarte puțin să se ceară: înființarea unei catedre speciale la facultățile noastre teologice pentru introducerea leviților de azi în tainele și splendorile unor vremi ce-au fost odată, parcă, ca nici odată. Căci orice s'ar zice, dar pentru vremurile la cari ne gândim rămâne adevărat, cumcă: Ex Oriente lux. Și lumina aceea reaprinsă va lumina din nou. Sfinții Macarie Egipteanul, Vasile, Ion Gurădeaur, Nil, Doroteiu, Ion dela Scară, Teodor Studitul și alții — mărginindu-ne fie și numai la asheza răsăriteană —, nu vor înceta nici când de-a fi sfeșnice luminoase în biserică Domnului³⁾. Ș'apoi fiul străvechei Skythia (Dobrogea de azi), vestitul Ioannes Cassianus († 435) să n'aibă dreptul de-a ne grăi nouă cu mult mai mult decât celor ce l-au acaparat.*

Studiind temeinic spiritul și dezvoltarea rânduvelilor și așezămintelor noastre, nu vom mai fi ispitiți să luăm deagata ori să maimuțărăm pe vecini. Avem doar temelii proprii și cadre potrivite de creștere. Numai de ne-am cunoaște pe noi înșine după cuviință și am lucra cu pricepere și răvnă apostolică! Sfatul cuminte al sf. Vincențiu Lerineanu, vecinul de chinovie și coetanul lui Cassianus, e atât de la loc și în privința reformelor bisericești de tot felul: *Crescat igitur oportet et multum vehementerque proficiat, tam singulorum quam om-*

*nium... intellegentia, scientia, sed in suo dumtaxat genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eademque sententia.*⁴⁾

Spiritul este carele dă viață. Biserica Răsăritului — aceasta să nu să piardă nicicând din vedere — înainte de paraliza ce-a lovit-o deodată cu desbinarea de Roma, era organ viu, plin de forță creatoare a Duhului Sfânt, în stare să deie și altora din al său. Așa cu știința teologică, așa cu viața mănăstirească, așa cu orânduvelile vieții liturgice, așa cu sfințenia atâtor suflete ce-i aparțineau. Roma însăși nu se sinchisea să primească din Răsărit pe lângă atâtea altele și praznicele mai mari și alese ale Tăierii împrejur, a Epifaniei, a Intâmpinării Domnului, a Bunevestiri, a Adormirii Preacuratei (Assumptio), a Intrării în biserică. Și chiar și acel Festum Visitationis, introdus la 1441, nu-i altceva decât praznicul Vestmântului Preacuratei, ținut în Răsărit la aceeași dată de 2 Iulie.⁵⁾ Spre bucuria noastră de catolici răsăriteni fie amintit că sf. Iosif cântărețul alcătuieste imnuri de slavă, primite în tezaurul liturgic al bisericii, în onoarea sfântului *Logodnic al Vergurei Maria* (vezi Antologionul de Blaj 1910 pag. 678—486), cu multe veacuri mai înainte de ce s'ar fi rânduit în Apus sărbătoare anume acestui sfânt.⁶⁾ Și în același Răsărit, mai apoi amorțit, se sărbătoria *Neprihănită Zămislire* a Maicei lui Dumnezeu, iarăși multe-multe veacuri înainte de ce capul creștinătății ar fi propovăduit acest adevăr ex cathedra.

Cerând acum să fie decretate conciliar și în biserică noastră aceste două praznice drept *sărbători alese și legate* pentru toată suflarea română unită, socot că se purcede în spiritul celui mai firesc progres specific răsăritean. Că ne-au luat-o alții înainte — laudă lor! In ce ne privește, lucrul se poate face fără nici o stinghereală: amândouă sărbătorile ar pica iarna. A sf. Iosif chiar Dumineca, când și așa se serbează și, ca un preludiu al unor dispoziții ce vor trebui să se facă într'un viitor nu tocmai depărtat, s'ar putea transpune și praznicul neprihănită Zămislire pe Dumineca ce urmează zilei de 9 Decembrie. A mai insista asupra momentuosității dogmatice a sărbătorii acesteia, ce ne-ar evidenția, mai mult decât oricare alta, *catolicitatea* noastră, va concede oricine, e de prisos.⁷⁾

III

Bine stabilită linia de conduită: *să clădim pe temeliiile proprii, date deja, ale bisericii și sufletului nostru catolic răsăritean*, ne putem gândi la refacere serioasă și la progres sigur, solid susținut și bine îndrumat, cu eschiderea schimonosirii și a degenerării.

Tocmai de aceea nu mă bucur de *devoțiuni și devoțiuncule de împrumut* și în această privință mă raliez păr. Korolevskij.⁸⁾ De fapt ce lipsă avem noi de ceva lună Mariană, când ni-se îmbie atâtea prilejuri și alte forme de a ne arăta dragostea față de ea? In deosebire de Apuseni, noi n'avem o singură alcătuire euhologică, în care Maica Domnului să nu-și aibă partea sa de proslăvire. Pentru noi Răsăritenii, biserică e asemenea foișorului Cinei celei de

⁴⁾ Commonitorium cap. 28 la Dr. G. Rauschen, Grundriss der patrologie⁵. Freiburg in Br. 1913 pag. 220.

⁵⁾ Cf. de Corswareni: La Liturgie byzantine et l'Union des Eglises. Avignon 1926 pag. 30—35.

⁶⁾ Cf. Dr. Ion Bălan: Limba cărților bisericești. Blaj, 1914, pag. 66).

⁷⁾ Privitor la sărbătoarea Neprihănită Zămislire în Răsărit, vezi: Dr. V. Szmigelski, 9 Decembrie, în „Cultura Creștină“ Nr. 19 din 1913, unde se citează și epistola Papei Pius al VI-lea: „Assueto paternae“, cu îndemnul de a se reîntoarce ai noștri sub acest respect la pilda ce le-o dase biserică veche de rit grecesc (pag. 586, nota 3). Iar cu privire la sf. Iosif cfr. cele scrise de păr. Damian în „Cuvântul Adevărului“ dela Bixad, anii 1928—1929.

⁸⁾ O. c. pag. 38—9.

taină pentru Apostoli: suntem tot mereu în rugăciune cu Maria, cum observă un străbun binevăzător.⁹⁾ Postul Sântei Mării nu ne împiedică nimic să-l petrecem în cel mai elevat spirit al cultului marian oriental, prefăcând în tot atâtea zile de intimă împreunăviețuire mistică cu cea preamărită în cântările de laude ale zilelor acelora, ori în stihurile Acatistelor sau ale Paraclisului — mărgăritare scilicet de frumuseță și grele de teologică înțelepciune.

Iar dacă se ripostează, că devoțiunile apăsătoare is foarte populare, se va replica: Ale noastre, fiind neasemănat mai frumoase, au tot șansele să fie cel puțin tot atât de populare. Taina popularității din chestie nu-i prea mare stând încă, mare parte, în favorurile speciale legate de participarea la acele devoțiuni, publice ori private, și acele favoruri speciale — cari deocamdată lipsesc devoțiunilor noastre —, sunt, cum s'a mai spus: indulgențele. Și în ceva: zelul pastoral cheltuit fără cruțare desinteresat întru a le face înțelese și iubite. Focul atâtor suflete sfințe nu s'a mistuit acolo fără urme, cum nu s'ar fi mistuit nici la noi de le aveam, și dacă le-am avea în număr îndestulitor. Românul e o selecție spirituală extrafină. Pus sub cârma vrednică de pornire și aptitudinile sale alese, faci minuni cu el.

Și câte sunt de refăcut și făcut la noi. Numai cât în sbuciumul reformelor multe, cucerite de mersul vremii, *să nu ne degradăm la rolul puțin onorific de copii ai altor națiuni*. Cu atât mai puțin să împrumutăm ceva taină nesam din vecini. Întâiu să exhauriem — dacă se poate așa ceva — posibilitățile noastre de dezvoltare în toate direcțiile și sub toate aspectele vieții creștine spirituale-sociale. Atunci putem recurge și peste drum. Până atunci ba! Și chiar și atunci trebuesc luate toate precauțiile, ca celea împrumutate să fie cernite prin sîta noastră și numai după aceea să treacă în patrimoniul părințesc.

Mă gândesc bunăoară, între multe altele la *posturile* ce ar fi să se țină *asi* la noi, dacă s'ar ținea, adecă mai bine zis: dacă s'ar putea ținea. Și nu-mi pot ascunde convingerea că nu le ține aproape nime în toată asprimă lor: nici preoții și cu atât mai puțin mireni. Sunt prea multe și prea grele. Ivite și încetățenite întâiu în mănăstiri, au ieșit de acolo și s'au înstăpănit în iumea gloatelor ce n'au nici datorința nici puțința să se supună caznelor schimnicești. Și acum conștiințele simțitoare se sbat sub povara lor, până când blagosloviții mâini părințești va ușura povara aceasta.

Ce vom face așadar în acest punct critic? Din parte-mi ași dori să ne reîntoarce la disciplina străveche, ecumenică: să fie obligator postul în Miercurile și Vinerile de post an și în Paresimi. Celelalte posturi, din motive de prudență, să fie facultative, ca să se poată întoarce, pe unde-ate, de unde-au pornit la mănăstiri.

Specialistul român unit într'ale posturilor păr. Dr. Bran, autorul celui mai bun tratat în chestie, ne-ar plăcea să-și spună cuvântul de răzrem, înainte de sinodul IV provincial. Conținutul nuarea celor începute în coloanele „Păstorul Sufletesc“ din Lugoj suntem siguri că va aduce celea dorite la vreme.

Catolicismul răsăritean, nuanța română sunt presemne că are viitor de aur. Atârnă, pe lângă darul lui Dumnezeu, de osârdia și cuminența celor cu răspundere în Sionul românesc ca prin reforme înțelepte să se deie altă înfățișare, mai atractivă, acestui așezământ și viață nouă, îmbelșugată, să se porniască în cuprinsul, sfânt și sfințitor, al său.

⁹⁾ Corswareni, o. cit. pag. 83.

¹⁾ Cf. St. Fr. de Sales: Introduction a la Vie devote. Paris ed. Nelson. III. XXXIV. pag. 256.

²⁾ Cf. Mariu Theodorian Carada: L'âme roumaine, în Stoudion Nr. 6 din Decembrie 1928 pag. 130.

³⁾ Cf. C. Korolevskij: L'Unitisme. Colecțiunea Irenikon Nr. 5—6. Priure d'Amay s/Meuse 1927, pag. 41—42.

Pentru episcopia din Nord. Așa se numește în concordatul, acum ratificat, noua episcopie a bisericii noastre, pentru câștigarea căreia se dă o adevărată luptă între orașele Baia-mare și Sighetul-Maramurășului.

După cum se știe, primul a oferit suma de 5 milioane Lei, iar acum citim, în «Gazeta Maramureșană», că comitetul Asociației culturale a Maramurășului a adus hotărîrea (ce urma să fie confirmată în adunarea generală de ieri, 14 Iunie), că pentru reședința la Sighet a acestei episcopii oferă «imobilul său din piață, precum locul viran, tipografia, librăria, numerarul și efectele ce dispune». Tot aici se spune, că orașul Sighet ar fi pus în vedere donarea în acest scop a unei clădiri încăpătoare ce servește azi ca hotel, iar județul e gata să pună la dispoziția noii episcopii palatul său cultural. Toate acestea ar face, după prețuirea părintelui *Ion Birlea* — un mare protagonist al ideii — aproximativ 30 milioane Lei, o sumă desigur foarte frumoasă.

Hotărîrea asociației maramureșene a fost comunicată imediat Preasfințitului Iuliu al Gherlei, președintelui de Consiliu și Nunțiatului din București, care a fost rugată să o aducă și la cunoștința Sfântului Scaun al Romei. Noi o înregistrăm cu plăcere și suntem siguri, că factorii hotărîtori vor și să facă în cauză cea mai bună alegere și că aceasta, făcută odată, va avea darul să mulțumească pe toată lumea de bună credință.

Mișcare pentru trecerea preoției la fondul regnicolar de pensie al statului. În 29 Mai c. s'a ținut la Satu-mare, sub prezidiul p. protopop Pamfil Ossianu, o conferință a preoției alor 5 protopopiate (Someș, Arduș, Sătmar, Mădăraș și Codru) aparținătoare eparhiei noastre orădane, în care s'a pus în discuție chestiunea pensiunilor clerului, care nici până azi n'a ajuns încă la o soluționare mulțumitoare.

Ideea sulevată de conferința episcopescă din vara anului trecut — care a pornit mișcarea —, de a se plăti anume fondului de pensii câte 10 la sută din toate venitele preoției (inclusiv cele interne ale parohiilor) a fost socotită din partea celor mai multe protopopiate prea îngreunătoare, iar gândul unificării fondurilor de pensie diecezane drept irealizabil, și astfel s'a ajuns ca chestiunea să fie aranjată din nou după eparhii, dându-i-se soluții, mai mult ori mai puțin transitorii.

Se pare însă, că lumea nu prea este mulțumită cu atari jumătăți de măsuri, începând să agite acum chestia trecerii întregului nostru cler la fondul de pensie al statului. Conferința dela Satu-mare cel puțin a fost unanimă pentru acest gând și a hotărît să ceară Ordinariatului său dela Oradea aprobarea acestui lucru și o acțiune pentru a îngloba întreg clerul provinciei noastre bisericești numitului fond. Drept motive se invoacă împrejurarea, că la acesta n'ar trebui să se plătească decât 10 la sută după întregirile dela stat, că actualele fonduri eparhiale ar continua să rămână acasă, servind ca fonduri pentru ajutoare extraordinare, și că pensia ce s'ar avea ar fi totuși mult mai bună decât cea de acasă. Se mai adaugă că prin această înglobare, independența de stat a clerului nu ar fi cu nimic mai mult primejduită, decât este cazul prin actualul ei raport de salarizare dela stat.

După părerea noastră, chestiunea va trebui încă studiată și nu credem că Veneratul episcopat să intre prea ușor în acest aranjament. Oricum însă, conferința dela Satu mare înseamnă un nou pas în chestia pensiilor și el nu poate decât să grăbească o soluționare cât mai mulțumitoare pentru toți.

O pildă grăitoare

— Cum protejează statul familia în Italia *) —

(em.) Italia nu e amenințată astăzi cu depopulare ca Franța; are aproape cel mai mare număr de nașteri între țările europene. Cu toate acestea primejdia se simte și aici, mai ales în orașele mari ca Torino, Milano, Bologna și Firenze. Guvernul italian organizează contra acestui pericol o luptă stăruitoare prin combaterea propagandei anticoncepționale și prin protejirea familiilor numeroase.

Nici un stat modern n'a știut înfăptui ca statul italian apărarea fecundității familiei pe toate terenele și din toate punctele de vedere: economice și sociale, morale și religioase. Azi statul italian protejează agricultura și combate concentrarea în orașele mari, cauzată de abandonarea terenurilor dela sate; impune o dare specială pe cei necăsătoriți; scutește de impozite familiile cari au mai mult de 10 copii, iar dacă sunt familii de ale funcționarilor statului și pe cele cu peste 7 copii; stabilește că pentru ocuparea de funcțiuni publice starea celibatară nu are să fie un titlu de preferință și că în împrejurări similare funcționarul căsătorit trebuie să fie preferit. Familiile scutite până acum de impozite se cifrează la 15,575. Poliția a început cea mai severă represiune a delictelor contra maternității; în câteva luni au fost pedepsite, cu închisoare ori destituire, peste două sute persoane, mai cu seamă moașe și medici.

E de însemnat, că statul italian nu neglijează factorul religios, fără de care toate mijloacele se dovedesc a fi, mai mult ori mai puțin, iluzorii. În timpul din urmă premierul Mussolini a primit în audiență privată pe Mons. Ovlândi, vicepreședintele uniunilor și asociațiilor clerului italian, marea organizație care apără interesele economice ale clerului și al cărui președinte este Cardinalul Maffi. Între alte chestiuni discutate în acea convorbire, Mussolini a atins și problema demografică și a spus, că dânsul așteaptă foarte mult dela conclucrarea apostolatului clerical. Monseniorul Ovlândi, relevând activitatea bisericii în privința sfințeniei familiare, a răspuns: „Cu cât va fi intrarea clerului mai liberă în școală, casă, armii, syndicate, în mijlocul masei, din nefericire atât de ignorante în ce privește principiile de credință și poruncile creștinești, cu atât va fi mai ușoară soluția acestei probleme nespuse de importante“. La ce premierul Mussolini a răspuns: „Sunt de acord cu D-Voastră. Toate legile mele contra celibatarilor și măsurile pentru sporirea populației în Italia se vor reduce aproape la nimic, dacă poporul italian nu va avea frică de Dumnezeu și nu se va teme de asprimea judecării lui drepte. Ajutați-mă D-Voastră“.

În urma acestei stăruitoare activități a statului și a bisericii pentru protejarea familiei numeroase, sărbătoarea „Familiei sfinte“, care se celebrează în Ianuarie, s'a ridicat anul acesta prin solemnități speciale în biserica Gesù, vechea casă generală, în care a locuit sf. Ignațiu de Loyola. În cursul celor trei zile obișnuite de reculegere a predicat unul dintre cei mai de seamă predicatori italieni, anunțat credincioșilor prin următorul aviz:

„Oratorul P. Galileo Venturini, iezuit, se folosește de ocaziunea potrivită a sărbătorii, pentru a arăta datorințele creștinești cari după îndrumarea dată de șeful guvernului vor trebui

*) Un distins ziarist italian, prieten al neamului și bisericii noastre, ne trimite aceste amănunte interesante privind chestia atât de importantă a problemei demografice.

să formeze din fiecare familie italiană un sanctuar de virtuți morale, civile și religioase“.

Astfel se lucrează în Italia contra molimei depopulării atât de păgubitoare.

Încă o punere la punct. Continuând a se ocupa de chestiile religioase la ordinea zilei, ultima „Duminecă“ a dlui *Nae Ionescu* („Cuvântul“ din 9 Iunie) stabilește cu multă obiectivitate înțelesul adecvat al numirii „bisericii dominante“, pe care o poartă la noi biserica ortodoxă română și în jurul căreia s'a făcut atâta vorbă dela noua Constituție încoace.

Iată ce ni-se spune în punctul acesta:

„Este adevărat că între celelalte biserici recunoscute de stat, se acordă prin Constituție bisericii noastre ortodoxe calificativul de dominantă. Rațiunea acestui fapt stă în aceea, că majoritatea populației țării este închinătoare bisericii pravoslavnice. De unde urmează, că regele trebuie să fie botezat în religia ortodoxă și că la diverse festivități protocolul trebuie să acorde primul pas reprezentanților acestei biserici.

„Atât și nimic mai mult... Prin urmare, peste drepturile aproximative pomenite mai sus, biserica aceasta, oricât de dominantă ar fi ea, nu se poate bucura, în fața statului, de nici un fel de situație privilegiată.

„A înțelege altfel lucrurile acestor, însemnează a ne închipui că statul român nu acordă egală libertate de conștiință și egală putință de exercitare a acestei libertăți tuturor cetățenilor lui. Ceeace apare, în cazul uniților, Români și ei, ca deadreptul absurd.

„Pricina mai adâncă a acestei neînțelegeri stă într'o confuzie: lumea nu-și dă, la noi, seama, că statul român nu e stat confesional. Tot felul de lucruri comune debitate pe tema ortodoxiei, care ar fi salvat naționalitatea românească, a făcut să circule părerea confuză ca statul nostru ar fi ortodox. Ceeace nu e adevărat. Fără a spune dacă e bine sau rău, noi trebuie să recunoaștem că statul român, întru atât întrucât și-a însușit așa zisa structură modernă, nu poate fi dogmatic interesat la viața religioasă a țării; ci numai politic.

„Concluzia? Nu există de fapt biserică dominantă prin voința și interesul statului, și nici prin vre-un statut juridic al acestuia. Ci cel mult prin situația de fapt a bisericii și prin hărnicia și osteneala duhovnicească a conducătorilor ei. Acesta e adevărul. Dar, evident, el nu poate conveni decât unei biserici vii“.

Sunt vorbe deosebit de răspicate, cari vor putea fi puse de acum înainte sub ochii tuturor, cari afirmă contrarul. Și astfel se va elimina, cu încetul, concepția greșită care a stăpânit atâtea minți până acuma.

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat a numit pe p. *Nicolae Galea* paroh la Zagăr, pe p. *Emil Petri* adm. parohial la Hundorf, pe p. *Nicolae Popa* adm. parohial la Ocna-Sibiului, iar pe p. *Silviu R. Marian* adm. parohial la Meșcreac.

S'a promulgat legea Concordatului. Numărul 126 al «Monitorului Oficial» din 12 Iunie c. publică sub Nr. 1842 decretul de promulgare a legii pentru ratificarea Concordatului încheiat cu Sf. Scaun al Romei. Semnătura Înaltei Regențe datează din 11 Iunie c. când Sanctitatea Sa Patriarhul Miron era încă bolnav și astfel semnătura Sanctității Sale lipsește de pe acest document. Textul concordatului este cel semnat de d. V. Goldiș la 10 Maiu 1927 — cunoscut textual de cititorii noștri —, adăugân-

du-i-se și cele două adrese, schimbate ulterior între ministerul de externe și Vatican, cari de asemenea au putere de lege și sunt cunoscute de cititorii »Unirii«.

Noul ministru al României la Vatican. Nunțiu papal, Monseniorul Angelo M. Dolci, a predat Ministerului de Externe, încă în 7 Iunie c. o notă a Vaticanului, prin care Sf. Scaun își dă acordul pentru numirea dlui *Caius Brediceanu* la postul de ministru plenipotențiar al României pe lângă Sfântul Părinte al Romei. Deși n'a apărut încă în „Monitorul Oficial“, numirea dlui Brediceanu, fostul ministru al țării în Brazilia, poate fi deci socotită ca un fapt împlinit. Misiunea lui, deschisă atât de avantajos prin ratificarea Concordatului, se desenează drept una din cele mai pline de rezultate mângâitoare.

O comemorare ploasă la Roma. Dumineca trecută, în 9 Iunie, s'a făcut la Roma, cu asistența întregii colonii române și cu participarea multor prelați străini, comemorarea episcopului nostru martir *Inocențiu Micu Klain*, înmormântat acolo în 1768. Ea s'a aranjat din partea pâr. *Emil Iuga*, preotul bisericii noastre de acolo și s'a ținut în biserica ruteană *Sergio și Bacco* de pe piața *Madonna dei Monti*, sub altarul căreia se află mormântul marelui nostru episcop.

Locale. Dumineca viitoare, a cincea după *Rusalii*, va predica în catedrală pâr. *Dr. Nicolae Lupu*, profesor la Academia de teologie.

— Minunata grădină botanică a liceului nostru, o instituție ce nu știm să aibă pereche la vre-un liceu din țară, își zidește acum o *seră de flori*, ridicându-se prin aceasta și mai mult între grădinile similare de oriunde. Ingrijirea grădinei o face, cu multă pricepere, d. profesor *Ioan Popu-Câmpeanu*, urmașul vrednic al dlui *Dr. Alexandru Borza*, actualul secretar general al ministerului de instrucție.

— Măine, după sf. liturghie din catedrală la ora 10 și jumătate, se va ține *adunarea generală a Casinei Române*.

Laureații din acest an ai premiilor naționale. Joia trecută s'au decernat, sub președintele dlui *Aurel Vlad*, ministerul cultelor și artelor, cele două premii naționale de câte 100,000 Lei. Cel pentru proză s'a dat cu unanimitate dlui *Liviu Rebreanu*, a cărui operă a ajuns să treacă de curând (prin traducerea în l. franceză a romanului său »*Ciuleandra*«) și în literatura universală. Premiul pentru poezie s'a dat, cu majoritate de voturi, dlui *Alexandru Davila*, autorul cunoscutei piese teatrale *Vlaicu Vodă*.

O frumoasă serbare românească la Arad. Cu asistența dlui Șt. Cicio-Pop, președintele Camerei, a dlui *Voicu Nițescu*, ministrul Ardealului, și a reprezentanților tuturor societăților noastre culturale, s'a făcut la Arad, Dumineca trecută, *desvelirea busturilor lui G. Coșbuc și A. D. Xenopol*. După serviciul divin din ambele biserici românești, lumea s'a adunat în fața celor două busturi de bronz așezate în fața palatului cultural, unde au vorbit episcopul *Gr. Comșa*, ministrul *V. Nițescu*, dd. *B. G. Duică*, *Dr. Gh. Preda* și alții, cari toți au relevat opera uriașă a acestor doi apostoli ai culturii române, dintre cari cel din urmă și-a dăruit întreagă bibliotecă orașului Arad. După masă s'a ținut un reușit festival artistic, închinat celor doi scriitori, iar seara a fost o reprezentație teatrală dată de Teatrul de Vest dela Oradea.

Convenire colegială. Invit prin aceasta pe absolvenții din anul școlar 1888-9 ai Academiei teologice din Blaj la convenirea colegială de 40 ani, ce se va ține în Blaj la 20 Iunie a. c. ora 8. Sosirea să se avizeze. — *Aurel C. Domșa*, protopop.

Congres internațional antialcoolic. După marele congres internațional de agricultură, se va ține la noi săptămâna viitoare și un

alt congres internațional, al societăților antialcoolice feroviare. Lucrările lui vor începe Marți în 18 Iunie la Cernăuți, pentru a trece apoi la București, unde vor dura 3 zile (20-22 Iunie). Dumineca și Luni viitoare se vor aranja excursii la Câmpina și Constanța. Congresul stă sub patronajul Înaltului Regent, patriarhul *Miron*.

† **Pâr. Gavril Lazar**, protopop, arhidiacon onorar, în Sânlazar (eparhia Orăzii), s'a stins la 3 Iunie c. în anul 55 al vieții și 30 al preoției sale cinșite. A fost un fruntaș al clerului nostru din acele părți, pe care-l deplâng, în afară de numeroase rudenii, și toți cari l-au cunoscut mai de aproape. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Pâr. Izidor Rusu**, paroh în Spătac (arhidieceză), s'a stins la 12 Iunie c. în anul 67 al vieții și 40 al preoției sale cinșite. — Odihnească în pace!

Anunț școlar. Ni-se cere publicarea următoarelor șire: „Direcțiunea liceului român unit de fete din *Beiuș* roagă pe dd. preoți și învățători să anunțe credincioșilor, că în urma dispozițiilor Ministerului instrucției, înscrierile pentru clasa I trebuie făcute în zilele 19-20 Iunie. Părinții cari doresc să-și înscrie fetițele la acest liceu, sunt rugați să facă anunțările din vreme, trimițând cererile de înscriere însoțite de actele necesare. Dacă numărul elevelor va fi mai mare decât cel prevăzut de lege, elevele vor fi supuse unui examen de admitere între 1-4 Septembrie“.

Pictură bisericească pri-mește pentru executare NICOLAE POP, Târgul-Mureș, Str. Avram Iancu Nr. 47. (1)

Telefonul „Unirii“

M. Dej. Vă mulțumim din inimă pentru cele comunicate și vă urăm ca Dumnezeu să vă ajute la înfăptuirea cât mai neîntârziată și cât mai deplină a idealului pentru care luptați. Biruința dela *Reteag* este, în orice caz, un bun auguriu, pentru celelalte multe pe cari le dorim cu toții cât mai desăvârșite.

E. Petroșeni. Pentru a Vă satisface curiozitatea, altfel deplin îndreptățită, reținem, iată, ieșirile cele mai caracteristice din articolul, prin care d. *Tudor* »dominantul« introduce lupta sa »pe viață și moarte« împotriva concordatului: »De aici înainte unitatea sufletească a neamului e ruptă. Vom fi Români ortodocși, cari credem în ortodoxia noastră, gândim în felul determinat de ea și ascultăm voința Statului și Regelui nostru; și vor fi Români catolici, cari vor crede în catolicism, vor gândi în felul determinat de el și vor asculta voința Papei dela Roma... Încăodată, marea noastră putere, unica noastră putere, care a fost unitatea sufletească a neamului nostru, nu mai există! Se va vedea în curând ce înseamnă această ruptură... Acest concordat va fi semnalul luptelor religioase, cari vor începe la noi acum... si vor aduce foc și moarte între frații aceluiași neam... Niciodată și nimic nu-l va putea spăla (pe dl. *I. Maniu*) de crima de a fi adevăratul și marele autor al rușii neamului nostru în Români ortodocși și Români catolici... Astăzi să începem curățirea câmpului de luptă de pestilența mitropolitului *Dr. Vasile Suciu* și a episcopilor *Traian Frențiu* al Orăzii, *Iuliu Hosu* al Gherlei și *Alexandru Nicolescu* al Lugojului, cei patru ciocli ai neamului nostru... cari numai pot fi senatori de drept și trebuie să părăsescă Senatul... Crima lor de astăzi este mai mare decât a sperjurerii lor *Atanasie Anghel*. Neamul nostru are cu el pe Dumnezeu. Și acest Dumnezeu vede, judecă și pedepsește.« — O spunem aceasta din urmă și noi și constatăm, că bunul Dumnezeu a lucrat aiudoma și până acum, mai pe urmă chiar în legătură cu Concordatul: »A văzut, a judecat și a pedepsit«.

Dr. R. Cluj. După cât știm, chestia de care ne scrieți se va trata din nou într'o apropiată conferință episcopescă, fiindcă fără o hotărâre prealabilă asupra acestui punct, nu se poate face nici planul definitiv pentru noua orondare a episcopioilor noastre. Intervenția inoportună a ortodoxiei dela DVoastre nu poate decât grăbi această hotărâre, care în nici un caz nu va putea trece peste aspirațiile legitime ale unui atât de important centru unit, cum este Clujul. De o mișcare în acest sens a mirenilor nu credem să fie nevoie decât doar pentru a da mai multă greutate hotărârii ce se va lua și pentru a face pe toți să înțeleagă, că sunt și lucruri cari nu se pot aranja prin simple trageri de sfoară, făcute pe după culise.

M. Cheț. Asemănarea este în adevăr nimerită, dar după demersurile diplomatice, ce-au avut loc săptămâna trecută, nu socotim a fi potrivit s'o afișăm în coloanele noastre. Și'n definitiv, acțiunea de care Vă ocupați este atât de inoperantă, încât nu merită să i-se dea prea multă atenție.

M. Sibiu. Am auzit și noi despre intențiile belicoase ale *I. Preasfințitului dela DVoastră*, aflând ceva și despre planul ce are de a face din așa-numita »Oaste a Domnului« chiagul noului partid ortodox, avansând pe pâr. *Trifa* la rangul de generalisim al unei adevărate fiare apocaliptice (666), în stare să sfășie în mii de bucăți

uniatismul... ocrotit, se pare, și de Dumnezeu și de oameni. Și totuși nu putem crede că va fi să se întâmple aceasta. Partide politice cu substrat confesional nu se pot înghesba cu folos decât acolo, unde confesiunea respectivă este în minoritate și deci poate fi prigonită. Iar ortodoxia dela noi, până acum cel puțin, nu este încă în situația aceasta.

T. Săsari. Mulțumim pentru informațiile date în chestia hotărârilor dela Satu-mare. Cum vedeți, am reținut din ele tot ce a fost de importantă, adăugând și dela noi momentele cari am crezut că pot contribui la o cât mai bună soluționare a pensilor preoțești.

Dr. A. Focșani. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent. Suma trimisă în anul trecut încă am primit-o.

Oficiul parohial. Mocod. Am primit abonamentul pe jumătatea întâie a anului curent.

Oficiul parohial. Lacu. Confirmăm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1929.

T. Monor. Confirmăm primirea sumei de Lei 600. Achitat până la 31 XII 1929.

Dr. C. Gheorgheni. Am primit suma de 300 Lei. Achitat până la 31 XII 1928.

Oficiul parohial. Iași. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

B. Cârnecea. Prin »U. P.« am primit suma de 200 Lei.

T. Șteiu. Confirmăm primirea abon. pe anul 1929.

Citiți și răspândiți: „UNIREA“

Batoze Typul cel mai nou
Tractoare
Instalațiuni de moară

S. A. Română pentru Comerț de
Mașini Agricole

Cluj, Str. Reg. Ferdinand Nr. 63

Reprezentanța generală pentru România a fabricii

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

BUDAPESTA

(927) 9-7

FLEGLER

Intreprindere de tapetărie și zugrăvire artistică

Cluj, str. I. Rațiu

Zugrav modern de odăi. Specialități de tapetărie, asortiment din cele mai bogate

Intreprinde renovări, în stil, de biserici și castele; vâpsiri de edificii și mobile, precum și lustruire de email.

Execută, pe răspundere, stârpări de insecte.

Devize gratuite! — Comande din provincie se aranjează în condițiile cele mai favorabile

7-7

TURNATORIE DE CLOPOTE
FRITZ KAUNTZ
fost
SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!
Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 24-7